

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Cyborgs

1 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van Lockes definitie van 'persoon': denkend wezen met bewustzijn en herinnering 1
- een uitleg dat Neils persoonlijke identiteit door de toevoeging van het implantaat niet veranderd is, omdat hij nog steeds bewuste herinneringen heeft aan de tijd voordat hij zijn implantaat had 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Locke is een persoon een denkend wezen met bewustzijn en herinnering 1
- Jouw identiteit als persoon wordt gevormd door wat jij je van jezelf kunt herinneren. Door bewuste herinneringen die je van jezelf hebt, ben je dezelfde persoon als vroeger. Daarom verandert Neils implantaat niets aan zijn persoonlijke identiteit, ook al is zijn lichaam veranderd. Hij weet nog steeds hoe het was om als kind geen implantaat te hebben 1

2 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat het zelf volgens Dennett bestaat als abstractie in de verhalen die we vertellen om ons gedrag te begrijpen 1
- een uitleg dat Dennett het zelf opvat vanuit de functie die het heeft (voorspellen en verklaren van gedrag) en dat die functie niet afhankelijk is van een specifieke materie 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Dennett is het zelf geen object dat bijvoorbeeld ergens in de hersenen terug te vinden is. Het is een object dat door ons verzonnen is om ons eigen gedrag en dat van anderen te begrijpen. Het zelf is het centrum, het zwaartepunt van deze verhalen 1
- Omdat het zelf iets abstracts of fictieels is, is het ook niet gebonden aan een specifiek soort lichaam. Voor Dennett heeft het zelf de functie om ons gedrag te voorspellen en te verklaren. Het is zelfs denkbaar dat het lichaam kan worden vervangen door een computer en dan kan je nog steeds over dezelfde geest of persoon spreken om zijn gedrag te begrijpen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat het lichaam volgens Merleau-Ponty
mogelijkheidsvoorwaarde voor ervaring is (geleefd lichaam) 1
- een argumentatie of de manier waarop Neil over zijn eyeborg spreekt
beter aansluit bij Dennett of bij Merleau-Ponty 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Merleau-Ponty zijn lichaam en geest onlosmakelijk met elkaar
verbonden en ook niet los van elkaar te zien. Ons lichaam is een
geleefd lichaam en het zorgt ervoor dat de wereld niet slechts een
losse verzameling waarnemingen is, maar dat we de wereld kunnen
zien, voelen, ruiken enzovoort. Dennett denkt dat het zelf als narratief
zwaartepunt in principe ook los van ons lichaam kan bestaan. Maar
volgens Merleau-Ponty hebben de verhalen die we over onszelf
vertellen alleen betekenis vanuit de ervaringen die we met ons lichaam
hebben: 'Ik heb dorst' omdat mijn zelf en mijn lichaam niet te scheiden
zijn 1
- Volgens mij is de manier waarop Neil over zijn implantaat spreekt beter
te begrijpen vanuit Dennetts functionalisme. Neils zelfbeeld is blijkbaar
niet afhankelijk van het beperkte lichaam waarmee hij geboren is, maar
van de verhalen die hij over zichzelf vertelt; verhalen die gebruikmaken
van de eyeborg in plaats van van zijn biologische lichaam om kleuren
te ervaren. Neil toont dus aan dat het mogelijk is om het narratief
zwaartepunt te verschuiven in de richting van een meer technologisch
ankerpunt, waarmee hij het ongelijk van Merleau-Ponty aantoot 1

of

- Neil geeft aan hoe de eyeborg langzaam onderdeel van zijn organisme
werd, eerst als extra informatiebron maar later ook doordat de eyeborg
hem nieuwe gevoelens en zelfs dromen gaf. Je ziet hier dus duidelijk
hoe belangrijk het lichaam is, en wat je aan het lichaam toevoegt, voor
wat je kunt ervaren en voelen. Ik denk dat Merleau-Ponty gelijk heeft in
zijn kritiek op Dennett, dat het verhaal dat je over jezelf vertelt nooit
losstaat van je lichaam. Als Neil niet zijn aangeboren afwijking had
gehad en nooit zo'n eyeborg had laten implanteren, had hij niet de
ervaringen gehad die hij nu heeft 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met tekst 2 dat de boze mailers van een andere metafysische vooronderstelling uitgaan over wat de menselijke identiteit is dan Neil: volgens de mailers zijn kunstmatige toevoegingen niet natuurlijk terwijl Neil zijn implantaat als onderdeel van zichzelf ziet.

voorbeeld van een goed antwoord:

Metafysische vragen gaan over wat het zelf is. Het lijkt erop dat sommige mensen vooral boos worden op Neil omdat hij bezig is met het veranderen van de grenzen tussen mens en machine. Ze vinden het onnatuurlijk dat Neil kunstmatige elementen toevoegt aan zijn lichaam, terwijl Neil de eyeborg als onderdeel van zijn organisme is gaan zien. Neil en de boze mailers verschillen dus van mening over het antwoord op de vraag wat een menselijk zelf is.

5 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met het voorbeeld van Stelarc dat de mens een dubbelzinnige houding heeft ten aanzien van techniek: enerzijds is techniek een hulpmiddel, zoals een communicatiemiddel bij Stelarc, anderzijds wordt techniek gezien als bedreiging, omdat we ons niet kunnen voorstellen wat een toekomst inhoudt waarin we allemaal cyborgs zullen zijn.

voorbeeld van een goed antwoord:

Mensen hebben altijd een dubbelzinnige houding ten aanzien van techniek gehad. Aan de ene kant zien we techniek als een hulpmiddel dat het leven makkelijker of aangenamer kan maken. Zo wil Stelarc graag voortdurend in verbinding staan met andere mensen. Het derde oor is dan een communicatiemiddel. Aan de andere kant heeft techniek ook altijd voor angst gezorgd, omdat het de toekomst onzeker maakt. We kunnen ons niks voorstellen bij een wereld waarin we allemaal cyborgs zijn, zoals Stelarc denkt. Omdat we ons er niks bij kunnen voorstellen worden we onzeker en dat maakt ons bang.

Opmerking

Aan een andere invulling van de dubbelzinnige houding ten aanzien van techniek kan een punt worden toegekend, mits filosofisch relevant en goed uitgelegd.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat bij Neils eyeborg het onderscheid tussen verbeteren en genezen problematisch is: de eyeborg is niet alleen een genezing van Neils beperking maar ook een verbetering van de mens, waardoor normale mensen nu beperkt lijken te zijn.

voorbeeld van een goed antwoord:

Neil ontwikkelde zijn eyeborg om zijn aangeboren afwijking van kleurenblindheid op te lossen. In dat opzicht is de eyeborg een vorm van genezing. Maar tegelijkertijd geeft de eyeborg Neil ook extra mogelijkheden die normale gezonde mensen niet hebben, want hij kan nu ook infrarood waarnemen en in het donker zien. Daardoor lijken normale mensen nu juist een beperking te hebben.

7 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat de voorstelling van een menselijke natuur die uitgaat van een aantal vaste kenmerken, niet geschikt is om de technologische verbetering van ons zicht moreel te beoordelen: uit een beschrijving van ons huidige zicht zijn geen morele regels voor de uitbreiding van het zicht af te leiden / uitgaan van het huidige menselijke zicht kan leiden tot ongefundeerde vooroordelen jegens mensen met een technologische uitbreiding.

voorbeeld van een goed antwoord:

Volgens Buchanan zijn verwijzingen naar een menselijke natuur die uitgaan van een aantal vaste kenmerken ongeschikt om te bepalen of een technologische verbetering goed of slecht is. Als je er bijvoorbeeld van uitgaat dat het tot de menselijke natuur behoort dat we geen infrarood kunnen zien, betekent dat nog niet dat het onmenselijk is om, zoals Neil, wel infrarood te kunnen zien. Bovendien kan het er ook toe leiden dat er allerlei vooroordelen ontstaan tegen mensen als Neil, simpelweg omdat ze niet passen binnen die beschrijving van de menselijke natuur.

8 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van het verschil tussen numerieke identiteit als identiteit door de tijd heen en kwalitatieve identiteit als identiteit van kenmerken 1
- een uitleg dat het schip van Theseus de vraag oproept of het vernieuwde schip nog wel hetzelfde schip is, omdat het oude en het nieuwe schip numeriek identiek maar kwalitatief verschillend zijn 1
- een argumentatie met het verschil tussen numerieke en kwalitatieve identiteit of een geheel technologisch verbeterde mens nog steeds 'mens' te noemen is 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Bij numerieke identiteit gaat het erom dat iets door de tijd heen bestaat, ondanks dat het door de tijd heen verandert. Bij kwalitatieve identiteit gaat het erom of twee dingen dezelfde kenmerken of eigenschappen hebben 1
 - Bij het schip van Theseus worden een voor een alle oude planken door nieuwe vervangen, waardoor het schip volledig vernieuwd wordt. De vraag is nu of het vernieuwde schip nog wel identiek is met het oude schip. Het schip waarvan de planken een voor een vervangen zijn, is numeriek identiek met het oorspronkelijke schip, omdat het door de tijd heen is blijven bestaan. Maar het vernieuwde schip is kwalitatief niet identiek aan het oude schip omdat het uit andere planken bestaat 1
 - Het geval van een mens die volledig technologisch vernieuwd en tegelijkertijd verbeterd is, gaat nog een stap verder dan het schip van Theseus. In numerieke zin is er misschien nog steeds wel sprake van dezelfde mens, omdat je door de tijd heen een soort eenheid blijft. Maar kwalitatief ben je fundamenteel veranderd als je over allerlei nieuwe mogelijkheden beschikt. Het zijn niet zomaar wat nieuwe planken, maar echt andere eigenschappen. En uiteindelijk zijn het de eigenschappen die iets maken tot wat het is. Daarom vind ik dat een technologisch volledig verbeterde mens, een cyborg, ook geen mens meer is maar een nieuwe soort 1
- of
- Ja, we worden echt andere mensen als we al onze onderdelen vervangen, maar nee, we zijn nog steeds mensen. Ik heb ten opzichte van mijn tweejarige zelf ook allerlei nieuwe eigenschappen gekregen en ik kan veel meer. En toch ben ik nog steeds dezelfde omdat ik numeriek identiek ben aan mijzelf van toen en waarom zou ik dan geen mens meer zijn? Numerieke identiteit is belangrijker dan kwalitatieve. De cyborgversie van mij kan zich nog steeds de oude beperkte versie van mijzelf herinneren en daarom zijn beide versies nog steeds versies van dezelfde mens 1